

Anton Stokman, naar aanleiding van de initiatief nota weidegang.

Vrije keuze concept

Op ons melkveebedrijf in Friesland hebben we een “vrije keuze” bedrijfsvoering ontwikkeld. In Nederland erkend, gemeten en daarboven Groenverklaard. We zijn het enige “gangbare” melkvee bedrijf dat daar na een doorlooptijd van 2 jaar voor in aanmerking is gekomen. (bijlage: RVO brochure) Biologische bedrijven krijgen deze erkenning automatisch.

Een aspect in ons concept wil ik graag toelichten: het betreft de keuze vrijheid voor individuele koeien. Zodra iets “moet” geeft dat bij een koe ogenblikkelijk stress. Dit effect heeft moeten op mensen ook. Echter in mijn ervaring is dit bij onze koeien sterker. Wellicht omdat ze de reden van het “moeten” niet zomaar begrijpen.

Daarom proberen we in onze vrije keuze bedrijfsopzet elke koe haar eigen gang te laten gaan: slapen op haar eigen waterbed, een massage, eten, of zich laten melken. In de zomer mag ze naar buiten gaan en daar grazen. Ook mag ze naar binnen als ze daar zin in heeft. Ze mag even klimmen op de speelheuvel of een bad nemen in de JaKoeZie: niets “moet”, iedere koe kiest wat ze zelf wil doen.

Wat opvalt is dat de dames verschillend kiezen, ze hebben elk zo hun eigen karakter en dus hun eigen voorkeur. Wel blijft het een sociaal gebeuren, ze trekt immer op met haar vriendinnengroep. Sommigen nemen s’ morgens altijd een bad, anderen alleen op bepaalde dagen. Ook de dag in de maand lijkt van invloed op de te maken keuze. Als ik het zelf wat koud vind dan zijn de koeien vaak wat langer buiten. Boven de 22 graden duidelijk korter, binnen is het dan koeler. Hun lichaamswarmte kunnen ze niet gemakkelijk kwijt, het zijn eigenlijk kleine olifantjes. Met 2 spatjes regen rennen ze naar binnen om een kwartiertje later even te kijken of het alweer droog is.

In de 7 jaren ervaring die we als bedrijf met vrije keuze hebben opgedaan is de maatschappelijk roep om weidegang, ieder jaar sterker geworden. Zelf vind ik dat al veel langer een pracht uitdaging: in ons innovatief zuivelland, als voorloper in de wereld, goede oplossingen aan dragen.

Over wat die oplossing is verschillen de –mensen- meningen. Wat is “weiden” en wat is de definitie van weiden? Minimaal -en dus exact gemeten- 120 dagen 6 uur per dag buiten? Moeten we alle koeien verplichten om tegelijk naar buiten te gaan met de staldeur dicht? Zonder enige eigen individuele keuze mogelijkheid voor onze koe?

In mijn beleving is het in deze tijd onvoorstelbaar om weidegang middels een starre wet af te dwingen.

Het is een goedbedoeld initiatief dat echter uit gaat van wensen van mensen met beelden uit het verleden. Anno 2016 maken onze bijzondere koeien liever elk hun eigen keuze.

Anton Stokman

Haanmeer 3, 8723 EK Koudum.

Anton.stokman@planet.nl

De “vrije keuze stal”

De vrije keuze stal van Anton en Tiny Stokman in Koudum dankt haar naam aan de vrije keus die koeien in dit stalsysteem hebben.

De koe staat centraal, waarbij ook milieu, landschap, dierenwelzijn, energie en technologie zijn ingezet om tot een integraal duurzaam en toekomstbestendig concept te komen.

Een concept dat vanuit de praktijk en op eigen kracht is ontwikkeld.

Groenverklaring

Een combinatie van innovaties leveren 30% reductie van methaan- en ammoniakemissies. De emissies zijn 6x gemeten in 4 gelijke stallen en hebben tot een NL erkenning geleid. Door de combinatie met onderstaande aspecten is de stal in aanmerking gekomen voor een groenverklaring. Groenfinanciering is daardoor mogelijk.

Dierenwelzijn

De koeien hebben de vrije keus om zowel binnen als buiten de stal te verblijven. In de buurt van de stal is een koeien bad, de JaKoeZie, gemaakt waar de dieren bij warm weer zelf verkoeling kunnen opzoeken. Daarbij is ook het koecomfort in de stal op een hoog peil gebracht. Het melken wordt uitgevoerd door automatische melksystemen

Landschap en weidevogels

Het landschap is leidend voor de indeling van het bouwblok. Zo is de stelpboerderij losgekoppeld en de nieuwe stal geheel vrij van bestaande bebouwing geplaatst. Ook de beplanting in het professioneel ontwikkelde landschapsplan is passend bij de omgeving. Op het eigen land is 9 ha als kruidenrijk met plas dras ingericht voor weidevogels. Daarboven wordt 30 ha weidevogelbeheer op aanliggend natuurland in de bedrijfsvoering geïntegreerd.

Energie

Het zonedak maakt het bedrijf nu al meer dan volledig energie neutraal.

Met een eigen biogasinstallatie zal in de toekomst elk jaar ca 150.000 M³ aardgas uit mest en melk worden gewonnen. Dit heeft een dubbel CO₂ effect: dit aardgas wordt namelijk gewonnen uit vermeden methaan uitstoot.

Efficient door technologie en kennisinzet

De technologie is een hulpmiddel voor het beter managen van de koeien rondom gezondheid, welzijn en voeding. Bij iedere melkbeurt worden kleur, temperatuur, vet, eiwit, lactose, geleidbaarheid en celgetal in de melk bepaald. Daarnaast herkauwactiviteit, gewicht en stappen registratie van elke koe, 24 uur per dag. Na computeranalyse wordt het speciaal gemengde basisrantsoen voor elke koe met 5 verschillende voersoorten aangevuld.

Economie

Het bedrijfsconcept is rendabel door de omvang van 300 koeien en sociaal haalbaar door goede arbeidsvoorwaarden voor de benodigde 2 full timers. Er is een samenhangende combinatie van oplossingen gekozen die ook qua economie een goed perspectief biedt.

De vrije keuze stal x 4

De vrije keus stal wordt ook verwezenlijkt bij drie collega's van de familie Stokman. De melkveehouders in deze zogenaamde DENZO (dag en nacht en zondags ook) groep trekken al jaren samen op in hun bedrijfsontwikkeling. Ook de bouw van de nieuwe stal deden ze gezamenlijk waardoor ze duurzaam konden inkopen en het risico van de implementatie van innovatieve systemen samen kunnen delen en verbeteren.

FrieslandCampina

Van het grootste belang is de Cooperatieve deelname in FrieslandCampina. Daar wordt de melk en de innovatie in de Nederlandse melkveehouderij tot waarde gebracht.

Flagshipfarm

McDonald's is een van de klanten van FrieslandCampina.

Het vrije keuzebedrijf is door Mc.Donalds gekozen als “Flagshipfarm” (voorbeeldbedrijf in alle opzichten) voor Europa.

www.flagshipfarms.eu